

III FÒRUM DE DEMOCRÀCIA LOCAL
DEMOCRÀCIA VERSUS SEURETAT?

SABADELL · 29 D'ABRIL DE 2022

**INFORME SÍNTESI DE RESULTATS DEL FÒRUM DE DEMOCRÀCIA
LOCAL DE SABADELL**

Impulsat per:

Amb el suport tècnic de:

Presentació	2
Inauguració institucional	2
Marta Farrés, Alcaldessa de Sabadell	2
Lourdes Ciuró Buldó, Consellera de Justícia.....	4
Les ponències	6
<i>Núria Estrach Mira. La perspectiva filosòfica</i>	6
Torn de preguntes i comentaris.....	13
<i>Jaume Saura Estapà. La perspectiva jurídica</i>	14
Torn de preguntes i comentaris.....	17
<i>Lucia Morale. Perspectiva sociològica</i>	21
Torn de comentaris i preguntes.....	26
Grups de debat	30
Taula rodona: reptes per millorar la seguretat de les ciutats	33
Sobre el concepte de seguretat.	34
Seguretat i democràcia.....	35
El negoci de la seguretat privada.....	36
Seguretat, civisme, convivència... (no només delictes).....	36
Com millorar la seguretat real i la percepció de seguretat?	38
A la cerca de la corresponsabilitat ciutadana	38
Innovar la composició de les policies i formes de reclutament	39
Plans de barri, una proposta de la FAVS	40
La Jornada en imatges	41

Presentació

El 29 d'abril de 2022 es realitzà el III Fòrum de Democràcia Local (FDL) de Sabadell organitzat per la Federació d'Associacions Veïnals i l'Ajuntament de la ciutat.

El FDL és un espai d'anàlisi i de reflexió de temes diversos que indueixen a promoure el debat entre la ciutadania i, a la vegada, promouen una praxi democràtica de qualitat en tots els àmbits.

El primer FDL es va celebrar el mes de novembre de 2019 i, sota el títol *"Parlem de Democràcia Deliberativa"* es van posar a debat els models de participació ciutadana en la vida pública. L'any 2021, malgrat la pandèmia, de forma telemàtica es va dur a terme el segon fòrum i sota el títol *"Cap a una Democràcia Col·laborativa"* es va reflexionar sobre el model de participació col·laborativa, i com encaixar la participació dels veïns i veïnes amb els òrgans existents als diferents barris de la ciutat.

Enguany hem pogut recuperar la presencialitat i el tema a debatre ha estat: *"Democràcia versus Seguretat?"*. Preval el dret de la seguretat sobre el de la llibertat? Es proposava reflexionar sobre les línies vermelles que separen la seguretat de la democràcia i el seu antagonisme o complementarietat en una societat democràtica.

El programa de la sessió es pot veure a l'annex. En aquest informe recollim els elements més significatius que van aparèixer tant a les intervencions de les persones que van fer presentacions com a les aportacions sorgides en els debats subsegüents.

Inauguració institucional

Marta Farrés, Alcaldessa de Sabadell

Democràcia versus seguretat. La democràcia serà plena si garanteix la seguretat. Són elements que es complementen. Les respostes simplistes sobre la democràcia porten a posicionaments simplistes i populistes. Els problemes que afrontem són complexes, i hem de cercar solucions que no són fàcils.

La Declaració Universal dels Drets Humans ens diu que tota persona té dret a la vida, a la llibertat i també a la seguretat. Ja fa anys que entenem que la seguretat és un element important del nostre sistema de drets.

Reflexionem sobre el món en el que vivim després de l'11 de setembre, sobre la pèrdua de llibertats civils en alguns indrets, sobre models polítics com els de Rússia i Xina que en aquests moments estan d'actualitat. És evident que, en aquests països, també hi ha un debat a l'entorn de la democràcia i la seguretat.

Ni més seguretat significa ser més democràtics, ni ser democràtics significa que renunciem a la seguretat. És un debat intens i fonamental per definir les societats en les que volem viure i també, pel que fa a l'àmbit municipal, com ho apliquem a les nostres ciutats.

La seguretat i la protecció de les llibertats han d'anar acompanyades d'un tercer pilar, que és la lluita contra les desigualtats. Son debats que es toquen molt. Hem de fer que es complementin. Sembla que històricament des dels partits d'esquerres i progressistes no s'ha volgut parlar de seguretat, i això és un error. Les polítiques públiques de seguretat també han de ser progressistes, també formen part de l'ideari de l'esquerra perquè al final aquestes polítiques garanteixen drets i igualen la ciutadania i la lluita per la igualtat està a l'ADN dels partits d'esquerres.

3

Sobre el problema de les "ocupacions": S'ha de poder demanar ajuda al món local per fer-li front des de la transparència i la col·laboració. Se n'ha de parlar per evitar que es cronifiqui i es caigui en cercar respostes simples, absolutament inadequades per a problemes complexos com aquest.

Cal donar resposta des dels Ajuntaments, som les institucions més properes a la ciutadania. I cal també demanar suport (es dirigeix a la Consellera de Justícia present també en la sessió inaugural) perquè és un problema de seguretat i convivència als nostres barris, i hem de poder garantir els drets.

Això s'ha de fer des de la complicitat col·lectiva, com avui estem demostrant comptant amb el paper actiu i la pedagogia del teixit associatiu i del treball de les entitats veïnals. Hem de donar resposta junt a les entitats i el veïnatge, així com demanar la col·laboració de la Generalitat. Cal reconèixer la rellevància del teixit associatiu i el paper de les entitats veïnals, a les que hem d'agrair el fet de posar aquest tema en l'agenda i estarem pendent de les propostes que en surtin ja que és un tema que ens preocupa i ocupa com ajuntament.

Lourdes Ciuró Buldó, Consellera de Justícia

Després de fer els agraïments a les persones i responsables institucionals assistents, presenta el Fòrum com una jornada de debat per afrontar un tema que és responsabilitat de tots.

Tot **respectant la diversitat ideològica** del municipi, és important afrontar la realitat des de diferents matisos i accents. Per tant, sigui benvinguda aquesta diversitat ideològica i la capacitat de pacte. Sense capacitat de pacte i de suma, no hi ha capacitat per avançar. És des de la divergència que s'avança, no des de la uniformitat. Tota la discrepància política **s'ha de poder abordar políticament**, frontalment i amb eines democràtiques. Som una societat democràtica no només perquè ho diem, sinó perquè ho exercim. I quan hi ha una discrepància política de fons, com la que ha viscut Catalunya amb el procés d'independència -que alguns insistim en que és el millor per al país- cal afrontar-ho de cara, amb el diàleg, amb la negociació si és possible, però en cap cas s'han d'utilitzar eines com Pegasus, que ara fa més de deu dies que se'n parla i sembla que no hi ha manera de rebre una resposta contundent en benefici de la democràcia.

Estem en un moment crític per parlar de democràcia a l'Estat. S'han utilitzat eines que es fan servir per perseguir terroristes i que estan legitimades per perseguir terroristes. Veure la discrepància ideològica com una qüestió susceptible de ser tractada amb eines terroristes, és un problema de fons. S'ha **d'afrontar la dissidència** des del diàleg per acordar una nova forma de convivència.

Es refereix als reptes i amenaces de les **xarxes socials i els mitjans de comunicació** quan fan opinió manipulable o manipulada. Tots som corresponsables. El discurs és contundent, perquè com a Consellera del Govern de Catalunya i representant d'un país de progrés, no podem deixar passar cap de les qüestions que vulnerin cap dret fonamental. La manipulació informativa, el mal ús de les xarxes socials que tendeixen a les notícies falses (fake news) les que promouen la confusió o perjudiquen la convivència, són eines que van en contra de la convivència i dels països democràtics. La realitat és canviant i intensa, passen moltes coses i una notícia tapa l'altra, però això no ens pot fer oblidar allò que és greu, o no ens ha de fer aturar quan les coses es desboquen més del compte.

Des del Departament de Justícia tenim un tema molt sensible en qüestió de seguretat i garantia de drets. **El sistema penitenciari català** és un sistema de drets que es basa en la reinserció, es un sistema penal que depèn de la Conselleria. Com a societat s'ha tendit a mirar cap a una altra banda quan es tracta de persones preses. Podríem dir que no interessa allò que passa a les presons. Hi ha gent que considera estranya l'existència d'una piscina o un gimnàs a la presó.

Però aquestes instal·lacions, permeten mantenir actives les persones que han comès una falta a la societat i facilita avançar cap a la seva **reinserció i rehabilitació**.

Les mesures penitenciàries no tenen la revenja com a finalitat. Des del Departament de Justícia s'ha de garantir que es compleixin les penes, que es compleixin bé, tot respectant i garantint els drets humans, però sobretot tractant d'assolir la seva finalitat: la reinserció i per a això cal destinar recursos públics.

El sistema penitenciari espanyol pivota en el Ministeri de l'Interior, el mateix que castiga, detén i persegueix és qui fa complir la pena. Tot i que l'objectiu final també és la reinserció, el punt de partida és punitiu.

A Catalunya no; la competència de les presons es de Justícia. Qui persegueix i deté, lliura la persona infractora als serveis de justícia (jutjats i tribunals) que són qui condemnen i fan complir la condemna, des d'una vessant de reinserció i rehabilitadora.

El sistema serveix per reinsertar i requereix de molts recursos. Des del Departament de Justícia es volen **promoure mesures penals alternatives**. Els jutges i les jutgesses han de veure que les sentències son complides. Tanmateix, quan es compleixen les penes amb llibertat, i no en privació de llibertat, la reinserció és més elevada i la reincidència és pràcticament inexistent. Fem societats més segures amb la reinserció. Els recursos públics que es destinen a això són per fer societats més segures.

Per tant la **dicotomia de llibertat/seguretat** no sempre és antagònica. Sovint garantim la seguretat des de la llibertat i des de polítiques afectives rigoroses. El repte de com juguen les xarxes socials i les notícies falses en contra de la seguretat, també és un debat que hem d'abordar a totes les comunitats. Hem de dotar-nos d'unes regles de joc que s'adeqüin més a les democràcies, cercant diàlegs efectius. Perseguir la dissidència política, és propi d'altres règims que, en cap cas podem tolerar i no hem de deixar de denunciar.

Sobre **les ocupacions**, ha estat un tema tabú. L'habitatge és un dret que s'ha de garantir a tothom. S'han legitimat okupacions per necessitat, però també les conflictives. I avui en dia ens trobem que tots els barris de totes les ciutats clamen pel tema de les ocupacions conflictives. Ens hem instal·lat en una manera de tractar els temes, que no ens permet parlar de tot i això és símptoma d'una democràcia immadura. Els temes no són de blanc o negre, són polièdrics. L'habitatge és un dret fonamental, igual que ho és el dret a la llibertat i a la seguretat, i

hem de posar els mitjans per garantir-los. Cal reconèixer, tanmateix, que totes **les problemàtiques que es deriven de tots i cadascun d'aquests drets son complexes d'abordar i de garantir.**

Les ponències

Núria Estrach Mira. La perspectiva filosòfica.

Perspectiva conceptual, pròpia de la filosofia i, a més a més, crítica. Per comunicar-nos hem de conceptualitzar i de vegades els problemes d'enteniment i comunicació són precisament perquè no arribem a un acord col·lectiu sobre el contingut dels conceptes que fem.

El concepte de democràcia té moltes derives i molts matisos, segons la ideologia on t'ubiquem per defensar-la i el model polític que defensis en relació a aquest. Per tant, és important començar per matisar què és pròpiament la democràcia. Un recorregut històric ens permet veure que hi ha un **comú denominador en tots els temps històrics i filòsofs que han pensat la democràcia.** Amb matisos diferencials.

La primera fonamentació de la **democràcia** en el món antic (Grècia, Roma, Plató, Aristòtil...), era d'una forma política englobada en un **artifici d'organització política**. Nosaltres com a éssers humans, tenim unes capacitats racionals de pensar, ordenem les idees i per tant també l'organització col·lectiva. La vida política és un consens de l'organització col·lectiva, feta per **éssers racionals que tenen una voluntat lliure que els ve de naturalesa**: són capaços de decidir entre el bé i el mal, d'exercir la violència d'una manera fraudulenta cap al col·lectiu o de fer el bé cap al col·lectiu; però som lliures de fer-ho. És la **característica natural, no consensuada de l'ésser humà**. Cal tenir-ho en compte a l'hora de fer organització política i també la defensa d'aquesta a nivell intern o extern amb altres ciutats o amb altres països.

La justificació històrica de l'organització política és l'existència d'una llei decidida comunament amb una **fita col·lectiva que és el bé comú**. Aquesta fita diem que és la democràtica i obeeix al concepte de **sobirania popular**, fonamentat en la capacitat de decidir lliurement on volem anar i poder fer-ho. Una altra cosa és la delegació de la titularitat d'aquesta execució del poder polític a un govern específic que es fa càrrec d'aquesta sobirania popular. És la diferència entre l'Estat com a corpus artificial, al qual entrem de manera voluntària els éssers humans per protegir-nos, i l'estat salvatge on podem executar la violència de la manera que vulguem.

Els diferents tipus de governs amb les ideologies inherents a cadascun d'ells elaboren i apliquen les mesures de protecció. El fonament és la preservació del dret natural: el **concepte de llibertat**. Aquesta llibertat de pensar i decidir com volem organitzar la vida col·lectiva és un dret natural. Per exemple, el dret fonamental a la vida de tot ésser humà que es defensa a totes les constitucions. Té a veure amb la naturalesa de l'existència humana. Un corrent diu que és per voluntat divina. Déu va fer la natura i per tant, si ens va fer lliures, nosaltres hem de respectar la vida dels éssers humans. Els més laics diran que és un dret natural perquè ve per natura, i que la capacitat està en l'ésser humà independentment de l'organització política que faci. Semblaria que tot tipus d'organització política del caire ideològic que sigui, hauria de tenir en comú la no vulneració d'aquests drets fonamentals.

La creació d'aquest artifici d'organització política és una opció, podria ser d'una altra manera. Però, es tracta de trobar un sistema o un òrgan del **cos polític (la defensa), que doni garanties (dins o fora de la democràcia?) de la no vulneració d'aquests drets fonamentals**.

L'existència d'aquest sistema ens fa abandonar la nostra natural capacitat de violència per deixar-ho en mans d'un bé major, que és el bé col·lectiu. Defensant-ho amb una força superior que representa a tots i cadascú de nosaltres, sent més difícil que es vulnerin els drets fonamentals. En la vida real això és més complex, **tot tipus d'organització política ha de tenir una fita**. Els utopistes ho tenien molt clar, en la revolució francesa també; els filòsofs de qualsevol caire polític ho han tingut molt clar: cal tenir una fita per poder crear els mitjans o metodologia necessària per arribar i copsar aquesta fita. I **el bé comú seria com la fita col·lectiva**.

Quan Aristòtil critica el sistema monàrquic (la condensació del poder del govern en mans d'una persona), diu que és perquè pot derivar en una tirania. És a dir, una monarquia és fàcil que acabi derivant a un exercici subjectiu del poder per part de qui governa.

Sobre la democràcia defensa un sistema mixt, en que el poble governaria al 50%. Però, el poble és pobre, i en el món antic el govern polític ha d'estar regulat per aquells que saben i reflexionen, que estan lliures de necessitats productives i poden pensar què és el millor possible.

Tanmateix, això pot derivar en una tirania o govern dels rics (oligarquia). Ara tenim una **barreja entre una oligarquia econòmica i una democràcia més local**. També deia que l'oligarquia, en termes de riquesa era un desastre, i tanmateix, bona en termes de virtut, sent necessària la

incorporació de la majoria i del poble, perquè tenia unes necessitats que en el compendi de les dues voluntats polítiques feia més pacífica la convivència col·lectiva.

Aquesta idea d'Aristòtil de posar en tela de judici una part de la democràcia (que ara diríem directa) o la idea crítica de Plató de la democràcia pel fet de que hi hagi una carència de portar a bon terme aquest bé col·lectiu, té a veure amb necessitats pràctiques, és a dir amb l'interès de classe. Quan a l'interès de classe es posa per sobre de l'interès comú està garantit el fracàs del sistema d'organització política.

Podem resumir aquestes idees de la manera següent:

1. La capacitat de l'ésser humà de **diferenciar entre el bé i el mal**, independentment del sistema organitzatiu.
2. **La dotació de raó**. Tots els éssers humans no som iguals perquè ho digui la Declaració Universal dels Drets Humans, sinó perquè tots tenim la capacitat de raonament crític i de decidir sobre la nostra pròpia vida.
3. Tots tenim una **voluntat lliure d'escollir** una acció bona o dolenta. Escollir una bona seria una virtut, escollir-ne una altra que no sigui bona o que només satisfaci una bona i individual seria nefast per la vida col·lectiva.
4. Tots tenim una **capacitat natural per a la violència**. La constitució dels estats moderns es fonamenta en la cessió de la violència individual en mans de l'Estat per garantir la defensa personal. Tots podem fer el mal, per això la defensa és completament necessària per garantir els drets democràtics i la sobirania popular en qualsevol de les seves formes. I a tot cos polític i de defensa li cal un codi deontològic. Quan formes part d'un cos polític o un corpus de defensa, no pots vulnerar de qualsevol de les maneres aquells principis que fonamenten la vida col·lectiva. Els drets individuals han de quedar en suspensió en pro d'un bé superior, el comú.

La idea que recupera Sant Agustí en el món modern i després Locke i Rousseau (pares, el primer, d'una vessant més liberal i el segon, d'una altra més comunitària) de la defensa de l'Estat: la diferenciació entre la sobirania popular o el poder com una cosa natural i aquesta cessió a una autoritat: el govern que l'exerceix de manera suspensiva és a dir, susceptible de revocació. La revocació pot ser conseqüència de la desobediència civil sustentada en recuperar la sobirania popular quan el representant està vulnerant el principi pel qual se li ha cedit la sobirania i fa un ús fraudulent sense pensar en un bé comú (basant-se en un interès partidista o oligàrquics).

Exercim la sobirania per superar l'estat salvatge per crear un Estat en base a un contracte (contracte social). La voluntat general és un fet inalienable (Rousseau) i, **entesa en termes polítics, no pot anar mai en detriment de la sobirania popular**, de cadascun d'aquests individus que constitueixen la societat i la suma de tots ells en col·lectivitat. Nosaltres no podem deixar que se'ns vulnerin els drets individuals (per exemple amb escoltes com Pegasus). Al mateix temps està vinculat al que porta de plusvàlua el govern quan fas un sistema d'organització en què generes un artifici anomenat voluntat general que vetlla pel bé de cadascun dels membres. En filosofia política tradicional hi ha el debat entre **democràcia o república** (*res "cosa" i publica "allò públic"*). En política hem de canviar el xip. Estem en un ordre en el que es preserva el dret col·lectiu, l'organització col·lectiva. La democràcia entesa des d'una perspectiva més moderna i més liberal (Locke, per exemple) és una organització col·lectiva que està creada per sostreure la monarquia absoluta (dominació absoluta sobre l'economia i el sistema mercantil de l'època) de la vida col·lectiva i alliberar l'espai de comerç i de lliure relació als emprenedors emergents. Locke concep l'Estat supeditat a garantir les lleis. No són lleis vinculades a la natural voluntat lliure de decidir del subjecte, sinó de la llibertat de gestió econòmica i d'augment de la riquesa de la Corona, país o nació, garantint la propietat privada des de l'Estat.

Aquests **dos models clàssics es contraposen** amb drets com el de l'habitatge, el treball, l'alimentació i d'altres vinculats als problemes contemporanis. Si fem una revisió històrica dels fonaments dels rols de l'Estat, trobem el sistema judicial que, d'una banda, garanteix la preservació de la propietat privada, el lliure mercantilisme i l'economia emergent, i d'altra, assegura la garantia de drets que no vulnerin la voluntat general, preservant la sobirania popular. Són dues concepcions de la idea de democràcia amb principis de fons sobre la llibertat molt diferents.

Si pensem la **democràcia en termes deliberatius**: les organitzacions assembleàries dels barris, les associacions veïnals, el diàleg i la comunicació entre els diferents membres, haurien de potenciar l'ús de la raó individual facilitar la modificació de la llei per a la no vulneració dels seus drets. Però hi ha una dominació de l'home blanc i burgès que té temps per dedicar-se a la vida política, associativa o als afers col·lectius, que acaba traspasant-se als models associatius. Les persones negres en les comunitats veïnals tenen més dificultats per prendre la paraula, per transmetre les raons de perquè volen una modificació de la llei (per facilitar-los el dret de vot o contractar un habitatge de manera lliure). Arrel de la situació d'Ucraïna, s'han fet regularitzacions generals que afecten un perfil ben concret de societat, però no de la resta. Per tant, l'argument racional lògic que ve des de l'antiguitat en el debat polític, no és fi per

introduir o matisar allò que s'està vulnerant contínuament en les societats que diem democràtiques.

S'ha d'anar cap a un **altre model de democràcia, més inclusiva**. Cal una democràcia comunicativa on s'incorpori més la part emocional o descriptiva, com les cures. Cal un procés de democratització de les cures. La gent ha de participar des del lloc on està. L'Estat té un deure històric en termes econòmics, de força de treball en matèria de cures, que s'ha de resoldre, perquè aquesta responsabilitat que no és només de les dones s'ha de repartir entre tots els éssers humans.

Quina seria la incorporació de l'element emotiu i no només racional en el debat públic? Implica **reconeixement de facto de què és la naturalesa humana: no només som éssers racionals, sinó que també som éssers vulnerables** (tenim un *pathos*). Aquest maltractament que podem tenir en l'estat salvatge és el que condueix a un pacte de vida política per garantir la no violència en la col·lectivitat. Si pensem això en termes contemporanis tenim una situació molt particular i greu.

Ens trobem en un sistema democràtic que és un artifici i també en **un sistema oligàrquic en termes econòmics, que ens domina a nivell mundial**. Parlar d'economies locals tindria molt sentit si penséssim la democràcia en termes autàrquics, que és com ho defensaven els grecs. L'autarquia era un sistema al que ens podríem referir en termes actuals com economia circular: les ciutats s'autoabasteixen i no tenen necessitat de comprar recursos externs per al funcionament del sistema de distribució i productivitat interna. Ara, molt dependents d'economies internacionals.

També hem d'analitzar críticament **la idea de llibertat**. Aquesta va condicionada per les revolucions més comunitaristes a partir del segle XIX. No es tracta únicament d'una capacitat de pensament o una capacitat de decidir, sinó d'una capacitat d'acció. Pots voler fer una cosa, però si no tens capacitat econòmica de fer-la, estàs impedit.

En un sistema oligàrquic el primer que es posa en tela de judici és la nostra capacitat de decidir a nivell d'acció (què fem amb el nostre projecte de vida, element constituent de l'ésser humà). La capacitat de decisió, de fer allò que es vulgui, ve garantida per un Estat que proporciona una justícia distributiva que permeti la garantia de la sanitat pública, de l'habitatge, de l'educació, etc. Això, ara mateix, es vulnera de manera flagrant. Exemple: alumnes que deixen els estudis perquè no poden seguir pagant les matrícules suposadament públiques perquè són molt cares.

Perill de la **instauració progressiva d'un pensament únic**. L'exemple de com s'ha tractat des dels mitjans de comunicació el tema de la guerra d'Ucraïna. Després del franquisme, la diversitat d'opinió a la premsa era el "*divertimento*", "*la alegría de la huerta*". A tothom li encantava escoltar l'argument de l'altre. Ara mateix amb un conflicte internacional amb aires de tercera guerra mundial i la connotació de les bombes atòmiques darrere, semblaria que hi ha dret a vulnerar el nostre dret a opinar i a decidir a quina opció política volem donar suport. S'ha censurat a mitjans de comunicació i a periodistes espanyols, s'ha censurat la capacitat de fer un periodisme obert, independentment de la seva ideologia, i s'ha instaurat a través dels mitjans de comunicació un pensament únic. S'ha vulnerat el dret a la cultura o a l'esport a persones d'identitat russa simplement per tenir identitat russa, o se'ls ha obligat (en contra de la Constitució) a manifestar-se a favor de la intervenció de Rússia a Ucraïna, etc.

Tot això va creant **un context d'oligarquia econòmica, censura de la llibertat d'acció personal, una instauració del pensament únic** que hem naturalitzat com si fos normal, i l'emergència de l'extrema dreta vulnerant els drets de sectors poblacionals molt concrets en nom de la democràcia i de la llibertat d'expressió. També veiem la vulneració dels drets individuals de les persones que constitueixen el govern, pel propi govern, amb una escolta fraudulenta que vulnera els drets constitucionals dels telèfons personals d'aquestes persones.

On ens convida aquest context? **On van les nostres democràcies?** Com solucionem aquesta vulneració continua dels drets fonamentals? Què hauria de fer el sistema polític per organitzar el sistema de defensa de manera que no vulneri aquests drets fonamentals?

Una de les coses que es reclama és una **lleï de regulació de la desinformació**. En aquest pensament únic tenen gran incidència les *fake news*. És un sistema fraudulent de notícies que desorienta la voluntat lliure dels subjectes a l'hora de decidir quin tipus d'organització política volen. Així com tenim una garantia de lleï de l'alimentació, semblaria que hauria d'existir una lleï que vigilés la desinformació. Tenim dret a una informació de qualitat. Una penalització judicial seria una manera de garantir aquesta llibertat de decisió amb continguts de qualitat. Cas contrari es facilita la instauració del pensament únic que ens porta a una degradació progressiva de la democràcia.

També s'hauria de vetllar per tenir **ciberseguretat**: una seguretat en termes de vigilar i castigar (seguint a Foucault) aquells individus que estan oferint els seus serveis a governs o individus vinculats a aquests.

Cada govern té la potestat de portar a bon terme, en funció de la ideologia, les lleis fonamentals. La nostra, seria la Constitució del 78 amb tots els seus defectes i virtuts. Repassem alguns articles de la Constitució en relació a algunes idees esmentades:

Article 18

- 1. Es garanteix el dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge.*
- 2. El domicili és inviolable. No s'hi podrà entrar ni fer-hi cap escorcoll sense el consentiment del titular o sense resolució judicial, llevat del cas de delictes flagrants.*
- 3. Es garanteix el secret de les comunicacions i, especialment, de les postals, telegràfiques i telefòniques, excepte en cas de resolució judicial.*
- 4. La llei limitarà l'ús de la informàtica per tal de garantir l'honor i la intimitat personal i familiar dels ciutadans i el ple exercici dels seus drets.*

Article 55

1. Els drets reconeguts en els articles 17, 18, apartats 2 i 3; articles 19, 20, apartats 1, a) i d), i 5; articles 21, 28, apartat 2, i article 37, apartat 2, podran ser suspesos quan sigui acordada la declaració de l'estat d'excepció o de setge en els termes que preveu la Constitució. Resta exceptuat d'allò establert l'apartat 3 de l'article 17 en el supòsit de declaració de l'estat d'excepció.

2. Una llei orgànica podrà determinar la forma i els casos en què, de forma individual i amb la necessària intervenció judicial i l'adequat control parlamentari, els drets reconeguts en els articles 17, apartat 2, i 18, apartats 2 i 3, puguin ser suspesos per a persones determinades, en relació amb les investigacions corresponents a l'actuació de bandes armades o elements terroristes.

La utilització injustificada o abusiva de les facultats reconegudes en la dita llei orgànica comportarà responsabilitat penal per violació dels drets i de les llibertats reconegudes per les lleis.

L'estat d'excepció es dona quan hi ha una situació particular, sobre la qual ha de passar l'interès general. Com en la situació de la covid. Quina és la situació que es posa en tela de judici en la defensa de l'actuació de la Ministra de Defensa i del Ministre d'Interior? A l'article 18, en relació a la vulneració de drets, diu que es poden vulnerar el punt 2 (inviolabilitat del domicili o bé secret de comunicació com ha passat en aquest cas) quan hi hagi bandes armades o elements terroristes que vulnerin la integritat de l'Estat espanyol. La vulneració implica responsabilitat penal. Hem de deixar de banda les nostres subjectivitats quan formem part d'un cos polític.

Torn de preguntes i comentaris

Pregunta: Respecte a com ha de guiar el principi de seguretat respecte la sobirania popular entesa com la forma de democràcia, es planteja el fet de cercar la seguretat com un principi bàsic en un principi en què es vulneren de manera sistemàtica els drets fonamentals com passa, per exemple amb l'habitatge. Es recolza en la defensa i el manteniment de la seguretat d'un principi que també es considera fonamental, que és el de la propietat privada. Es genera tota una estructura que guia la defensa de la seguretat. Aquest principi és el que permet l'acumulació de capital i per tant la reproducció del sistema (capitalista), però s'imposa als altres. Aquí es planteja el dubte: què ha de primar? el valor social que se li dona a la mercaderia (habitatge) o el valor intrínsec que posseeix en tant que propietat privada i element bàsic de l'acumulació de capital?

Resposta: Cal avançar cap a un sistema híbrid. Cal reconèixer que hi ha problemes greus. Hi ha gent jove rebutjada de la feina, gent major de 45 i 50 i que el mercat no absorbeix. Ha d'haver habitatge social. La gent que no té habitatge, per un dret fonamental de supervivència física l'hauria de tenir garantit. Si el mercat laboral no et dona sortida, si els preus del mercat no et donen sortida, ha d'haver una part del pressupost i de polítiques d'habitatge destinades a garantir aquest principi fonamental. Unes democràcies mixtes en aquests termes no sabem quin serà el destí final.

Pregunta: Quan parlem de democràcia i governs, hi ha una qüestió clara ideològicament. Hi ha la llei sobre l'ús de la policia sobre els ciutadans en una protesta. Molts partits ideològicament prostitueixen la llibertat amb el beneplàcit de la justícia que no sempre és democràtica. Majoritàriament més que democràtica és part del problema o de la solució per al capital o la oligarquia que el representa.

Resposta: El sistema dels Estats moderns des del segle XVIII està fonamentat en la divisió de poder, que ja feia Aristòtil. És una manera de garantir la no oligarquia. Hi ha diferents models, Althusser parlava dels aparells ideològics de l'Estat, dins dels quals es referia als de la força. El govern, segons la ideologia que té, utilitza les forces armades al servei de la seva ideologia i per garantir la seva parcialitat de la manera de veure la sobirania popular. És quelcom a debatre, perquè en el tema del procés o de les ocupacions de naus a Hospitalet, etc. l'ús de la violència de les forces de seguretat o policia interna per desencallar un problema, sembla que hauria de ser esglaonat, i la intervenció ideològica vol dir que al final tu imposes la teva veritat.

Hauríem d'abandonar el concepte de veritat i passar al concepte de realitat. La veritat interpreta, es creu que està en el costat bo de la història. La Unió Europea, en relació a Ucraïna està en el costat bo de la història. La veritat està en el lloc bo de la història. En canvi quan parles de fets, sembla que et poses més fi i epistemològic però això et dona garantia de poder interpretar després amb més raó de causa. Quan utilitzes les forces de l'Estat amb un tarannà ideològic et carregues el principi del bé col·lectiu que ens congrega a tots sota el paraigües d'un Estat organitzat polític.

Jaume Saura Estapà. La perspectiva jurídica

Perspectiva jurídica dels Drets humans. Perspectiva acadèmica internacionalista. Els convenis internacionals com a punt de referència (Conveni Europeu de Drets humans i convenis internacionals en el si de les Nacions Unides). Componen un cos jurídic que permetria un equilibri ponderat i just entre seguretat i democràcia. Sempre hi ha el risc d'un cert desequilibri envers la seguretat. **No pot haver democràcia sense seguretat, tot i que pot haver seguretat sense democràcia.** El risc és que hi hagi una desviació cap a un Estat que oblidí les llibertats fonamentals.

El punt de vista jurídic s'ha de situar en les restriccions legalment possibles en el marc dels Drets Humans. La majoria de drets tenen un abast limitat. Forma part del sistema que alguns es puguin restringir en el seu exercici i, fins i tot, alguns poden ser suspesos en situacions determinades. La qualitat democràtica d'un Estat es comprova quan sap utilitzar amb saviesa i ponderació les possibilitats que el propi sistema li dona de restringir drets, perquè si són vulnerats, aniríem més enllà del debat democràcia/seguretat i parlaríem d'un Estat autoritari o dictatorial.

Parlem **d'Estats formalment democràtics**, amb separació de poders consolidada, on els drets humans estan reconeguts i, tanmateix, utilitza la defensa d'uns béns que, en el marc de l'estructura d'Estat certes persones consideren superiors, per abusar de les restriccions que permet el propi sistema de drets.

Al Conveni Europeu, la llista de drets civils i polítics no és excessiva. Hi ha tres tipus de restriccions. Hi ha drets que no es poden restringir mai: el dret a la vida i a la integritat física que comporta la prohibició de la tortura. Parlem de la voluntat de l'Estat de privar algú de la vida per pena de mort o abús de la força a través de forces policials o militars. La pena de mort està abolida fins i tot en temps de guerra (no és així en el sistema universal); les forces de

seguretat no tenen cap dret a infligir tortura. La resta de drets, d'acord al Conveni Europeu, es poden suspendre en cas de guerra o amenaça que posi en perill l'existència mateixa de la nació. Aquestes situacions - vida, integritat física i suspensió de drets per una situació de greu amenaça a la vida de la nació- són tan extremes que si un Estat les infringís sobrepassaria el debat d'aquest fòrum. La vulneració seria tan evident que estaríem en **un altre debat**.

La qualitat democràtica es pot detectar en un seguit de drets. En el Conveni Europeu ho veiem als articles 9, 10 i 11, que fan referència al que anomenem llibertats fonamentals: llibertats de consciència i religió, llibertat d'expressió, i llibertat de reunió respectivament. Hi ha tres elements que cal reunir per poder justificar la restricció d'aquestes llibertats: 1. Ha de ser una restricció prevista formalment per Llei. 2. Hi ha un seguit d'objectius legítims que poden justificar la restricció: la salut pública, l'ordre públic, la integritat territorial..., no tot val. 3. Ha de ser una mesura necessària en una societat democràtica. Les restriccions han de ser l'excepció i han d'estar molt ben justificats. Per tant, s'ha de donar una ponderació i proporcionalitat entre la mesura restrictiva i el dret o llibertat que reconeix el Conveni Europeu.

El Tribunal dels Drets Humans ha dit molt sovint que la llibertat d'expressió no només acull les idees o opinions que ens agraden o ens son indiferents (Article 10) sinó també aquelles que ens incomoden, que detestem. Tots hem de fer un exercici de suspensió de judici. Estem travessats per la nostra ideologia i manera de ser. Per tant, tendim a respectar més les ideologies que més ens agraden. **La dificultat és tenir el judici més objectiu i imparcial possible.**

Exemples:

- Grup religiós catòlic es queixava al Síndic de Greuges de que un grup de dones feministes havien anat a la Moreneta i havien fet una performance reivindicativa. Demanaven la imposició d'una multa. Se'ls va dir que era llibertat d'expressió. Si hagués anat a un tribunal segurament les haurien condemnat, perquè les ofenses al sentiment religiós estan al Codi Penal d'Espanya.
- Grup de dones feministes volien prohibir un acte d'un humorista perquè els consideraven masclistes. Tampoc ho acceptem pel mateix motiu.

En el marc espanyol:

El Síndic ha fet un informe denunciant **regressions democràtiques al voltant d'aquests drets de llibertat d'expressió, de reunió**, etc. Amnistia Internacional també ha fet declaracions d'aquest tipus i el Comissari Europeu recentment ha dit el mateix. El punt d'inflexió és la llei mordassa. **La Llei de Seguretat Ciutadana i el Codi Penal** tenen elements de regressió de drets, és a dir de

restricció de llibertats fonamentals que no s'ajusten a aquesta ponderació/equilibri que vol proposar el Conveni Europeu. Les mesures de restricció que posa no són necessàries en una societat democràtica. Són excessives.

- En el cas de la **Llei de Seguretat Ciutadana** ara hi ha una proposta de reforma legislativa. El grau de preocupació és important, però el Tribunal Constitucional l'ha avalat (excepte un article que prohibia prendre imatges de les forces de l'ordre quan estan actuant en l'àmbit de l'ordre públic). Les disposicions preocupants són moltes més, sobretot per l'ambigüitat d'alguns aspectes que permeten que es puguin generar abusos en l'aplicació.
- Quan es va **reformar el Codi Penal**, en un moviment que podia semblar progressista es van suprimir faltes i es van passar a la Llei de Seguretat Ciutadana. En l'àmbit penal hi ha presumpció d'innocència i en l'àmbit administratiu no. Algunes conductes que requerien que l'Estat demostrés la comissió d'una falta, al sortir del Codi Penal, han passat a un àmbit de la repressió administrativa en el que l'agent d'ordre públic té presumpció de veracitat. Pots vèncer aquesta presumpció si aportes proves. Si el ciutadà no pot aportar un testimoni, una gravació o alguna circumstància que demostrï que té raó, s'ha de creure la versió policial perquè té presumpció de veracitat. **Genera una dificultat: la càrrega de la prova recau en el ciutadà i no en l'Estat.**

En l'àmbit estrictament penal la reforma del 2015 va comportar també reforçar el delictes d'enaltiment del terrorisme (en un moment en què l'ETA ja havia desaparegut), el delictes d'injúries a la Corona, i els delictes d'odi (era una demanda del moviment de drets humans). S'han trobat amb un ús fraudulent d'aquest delictes d'odi, qualificant com a grup vulnerable institucions de l'Estat, que no ho són. Un atemptat contra un cos policial ha de tenir un càstig però no es pot considerar un delictes d'odi. Els delictes d'odi estan dissenyats per protegir col·lectius minoritaris, vulnerables i de caràcter social. **Es desequilibra la balança cap a la restricció de drets en detriment del reconeixement de l'amplitud de drets.** Una persecució penal que pugui prosperar, encara que no acabi en condemna, genera un efecte dissuasiu, de por social. Un té la impressió de que en certes causes penals, no és tant la condemna sinó generar por respecte a què pot passar si, per exemple, protesto al carrer. Exemples: Cas dels titellaires, fent un espectacle de mal gust, més o menys graciós o adequat per al públic infantil. Deu dies de presó. Era un despropòsit. El cas de tuitaires perseguits i alguns condemnats, per exemple per fer o reproduir acudits. També el cas de rapers, etc. Han estat condemnes excessives.

No ens ha de sorprendre aquest aval del Tribunal Constitucional a aquestes sentències restrictives de drets dels tribunals ordinaris, perquè el Tribunal ha avalat la llei mordassa i **utilitza el terme “necessitat” de manera equivocada**. El Tribunal Constitucional restringeix drets perquè considera que l'acció castigada no era “necessària” (potser en el sentit de “imprescindible”) per exercir el dret. El cas d'una manifestació al País Basc als afores d'una caserna militar. Quan es puja la bandera un dels manifestants insulta la bandera. Aquesta persona és detinguda i condemnada penalment. El Tribunal Constitucional avala aquesta condemna penal perquè qualifica injuriar la bandera com no necessari per a la protesta. Es perverteixen els termes. El que diu el Tribunal Europeu és que **la restricció només s'ha de fer si és necessària per a la societat democràtica**. El principi és la llibertat. I tu pots restringir la llibertat amb mesures proporcionades, necessàries en una societat democràtica. Són precedents perillosos d'interpretar que la llibertat només empara accions estrictament necessàries per exercir-la i no altres accions col·laterals.

La regressió de drets és un problema estructural, està emmarcada en una **regressió de la qualitat del tercer poder (el judicial)**, especialment, les màximes autoritats. No s'ha complert cap de les recomanacions que ha proposat el Consell d'Europa (Grup de Treball contra la Corrupció -GRECO-) per democratitzar aquests òrgans.

Torn de preguntes i comentaris

Pregunta: Què és el Tribunal Constitucional? I el Suprem? Al Rei, perquè no l'hem pogut votar?

Resposta Jaume: les tres institucions estan a la Constitució. La Constitució es va elaborar en un òrgan democràtic, les Corts Generals. El Tribunal Constitucional és un òrgan que garanteix drets i que està format per juristes de reconegut prestigi. El problema és que com tot s'ha pervertit. Està constituït per juristes que garanteixin que, en qüestions controvertides, votaran el que interessa. El Suprem, que és el màxim òrgan jurisdiccional, està format per jutges nomenats pel Consell General del Poder Judicial, que al seu torn és nomenat pel Congrés dels Diputats d'acord a les majories de cada moment. Per això, el Consell General, s'ha anat degradant ja que s'ha format més

per les afinitats ideològiques que per les capacitats tècniques, al mateix temps degrada els òrgans jurisdiccionals anomenats per aquest òrgan.

Pregunta: Estem en un estat democràtic? Quan es renova la Constitució espanyola?

Resposta Jaume: estem en un estat democràtic, però de mala qualitat democràtica, de regressió de drets, en el qual hem de seguir lluitant per millorar els estàndards democràtics. Però hi ha altres països en situacions molt pitjors. I mires països en els que penses que ens hauríem d'emmirallar i també veiem situacions inacceptables. Els Estats malauradament tenen uns objectius i utilitzen eines inacceptables. Hem de lluitar contra això, visibilitzar-ho i posar els drets humans en primera línia. Els Estats amb els més alts estàndards democràtics cometem aquestes vulneracions flagrants. Exemple França, va atacar i enfonsar un vaixell de Green Peace que protestava contra les proves nuclears al mar. Va morir una persona.

Resposta Núria: pel que fa França que d'entre els països europeus és un dels que té un capital més alt , i que ha mantingut per la via de l'alliberació les colònies a l'Àfrica amb més tardança. És un país amb uns nivells agressivitat i violència pel que fa a les forces de seguretat espectacular. I és l'únic país de la Unió Europea que ha conservat fins al dia d'avui la bomba atòmica.

18

Pregunta: Tenim una democràcia que no és perfecta però ha contribuït a un avanç social i econòmic. Hi ha alguna democràcia perfecta actualment?

Resposta Jaume: No. Potser França és un cas palmari, però si anéssim al Regne Unit, Itàlia... No coneixem prou els països per saber. Hi ha democràcies millors que la espanyola, i també de pitjors.

Pregunta: sobre els drets humans 'del ciutadà mitjà', fins on arriben?

Pregunta: Una cosa és la teoria i una altra la pràctica. En molts casos vulneren els drets per preservar -los. Com aconseguim que els governs no vulnerin les lleis? Cas Pegasus, es justifica per fer la democràcia més efectiva.

Resposta Jaume : cal un sistema de garanties. Mai garantirem que no hi hagi una vulneració. Es posen unes lleis, i els ciutadans i governs les vulneren. Per això cal un

sistema de garanties que equilibri el sistema i et restitueixi en els teus drets. Aquest sistema és, entre altres i modestament, el Síndic de Greuges, la Síndica de Greuges municipal, sense poder coercitiu, però poden fer recomanacions als governs. Funciona més del que sembla. Però sobretot els tribunals són el sistema de garanties. Si el govern et trepitja els drets, tens dret d'anar a un tribunal i explicar el teu cas. Quan el sistema judicial es perverteix o no fa la seva funció cabalment, les garanties no són suficientment estrictes, i una vulneració de drets queda sense restitució.

Resposta Núria: La importància del factor simbòlic: quan la monarquia fa gestos per garantir la seva pròpia supervivència o quan es dicten sentències per l'insult a una bandera, es fa tenint en compte la importància del factor simbòlic. Les classes populars, de vegades no tenim la sobirania popular suficient perquè no donem importància a allò simbòlic. Lo simbòlic té a veure amb una significació del llenguatge i de lo teòric. Si tu crees una democràcia, que no és la millor possible la que tenim, no podem caminar en cap direcció, i ens hem de plantejar fites que s'han de revisar contínuament. Si ens oblidem de l'objectiu tenim el procés de Kafka. Estem en un sistema administratiu on ningú ja no sap què ha de fer. Per això és bo per renovar el sistema democràtic tenir fòrums com aquest. Hem d'estar constantment pensant que un sistema democràtic està fonamentat per una sèrie de característiques que hem de poder ponderar en lo real si existeix. En un espai comú compartit comú hem de pactar. Pactem per garantir el desenvolupar dels teus fonaments.

Pregunta: Perquè la democràcia està en una fase de retrocés? Al·lusió a que cada vegada hi ha més vots cap a la dreta i l'extrema dreta.

Resposta Jaume: La concentració de poder econòmic no té res a veure els anys 50-60 amb ara, i depèn de cada Estat. El tema català ha justificat discursos entorn a la raó d'Estat, però no es tracta només de lluitar contra l'independentisme, sinó que és una qüestió estructural de l'Estat. És lluitar contra la dissidència, mantenir les cotes de poder. Qui està en el poder el vol mantenir, i això porta a una degradació de la democràcia.

Resposta Núria: El poder econòmic a nivell mundial fa un escac al sistema democràtic europeu, perquè hi ha un risc de que es torni la balança cap a països com la Xina o Rússia. Hi ha un tancament cap endins, una autodefensa. Hi ha un factor que justifica la vulneració de certs drets en nom d'un ens superior, en aquest cas la Unió Europea.

El problema és que el poder polític està supeditat a l'econòmic. La crítica, que era un dels exemples del paradigma europeu de la il·lustració on el sistema democràtic implicava l'educació i desenvolupament de l'aparell crític, capacitat d'escriure, llegir... s'ha hagut de rebaixar. Les crítiques surten des del propi sistema. S'ha fet generant una vulneració del quart poder (mitjans de comunicació), apoderant-se d'aquest, creant notícies falses per pertorbar criteris i decisions de la gent. Ha d'haver una responsabilitat col·lectiva política de garantir certa qualitat dels mitjans de comunicació. S'hauria de prohibir la disbauxa informativa. Pel poder dominant això ja va bé. Si la gent no sap quins són els fonaments que garanteixen la democràcia va bé. Diem que la responsabilitat és del Tribunal Constitucional o de la Unió Europea. Però la responsabilitat és nostra perquè ens hem d'empoderar i exigir. Hem de reclamar responsabilitat. Ja tenim polítics que volen anar en aquesta línia però han d'estar recolzats.

Pregunta: Les democràcies se sustenten sobretot en el sufragi universal i el vot popular. Les democràcies i els partits que tenim els triem nosaltres a les urnes. Som responsables també d'aquests governs que en resulten i de les conseqüències dels actes que duguin a terme els governs. No podem evitar fer autocrítica. El pensament crític és bo, però una cosa és el pensament crític, i l'altre veure el pensament propi és el vàlid. Tendim a la dissonància cognitiva de que només el que jo penso o com jo crec que ha de ser una democràcia és la vàlida. Si tu dius que si el poble està decidit a votar a determinats partits es dona un retrocés democràtic, és una contradicció en els seus propis termes. Si surten determinats partits a les urnes és perquè ho decideix la gent. La gent no és més poble o menys poble perquè vota esquerra o vota dreta. S'ha dit que votar a la dreta és un retrocés democràtic. Això serà per a la gent de l'esquerra. Per a la gent que tingui un pensament més conservador o liberal no serà un retrocés.

Resposta Núria: L'extrema dreta, Vox, va contra drets fonamentals. És un retrocés...

Pregunta: Hem de pensar perquè hi ha gent que vota aquests partits polítics. No podem dir que estan tots equivocats. Potser estem equivocats en el missatge que estem donant com a societat perquè hi hagi gent que es llença als braços dels extremismes. No podem com a societat o poble, treure la nostra part de culpa. Quan parlem de reformar la Constitució o les normes, sempre pensem en reformar-les des de la nostra ideologia, i que ens donin la raó en el que nosaltres pensem. La dissonància cognitiva:

quan hi ha alguna cosa que es contradiu al que tu creus, intentes contradir-ho encara que sàpigues que estàs equivocat. Et costa admetre que estàs equivocat.

Resposta Núria: Precisament, quan Aristòtil deia que l'home és un animal "*politicón*" no volia dir que l'home havia d'entrar en una organització política concreta, de dretes o d'esquerres. El que deia és que allò que dona per naturalesa condicions de possibilitat per entrar a l'ordre col·lectiu era la capacitat de raonament crític, de debat i de diàleg. Això que ve per naturalesa de debatre i dialogar per buscar maneres que vagin millor per al col·lectiu, és el que dona la condició de possibilitat natural a l'home per entrar a la vida col·lectiva.

Pregunta: a la gent se l'ha de convèncer des del pensament crític constructiu. Si vols convèncer algú de que no voti determinades opcions que sabem que son nocives per al nostre sistema democràtic, no el criminalitzem. Convencem-lo per no reforçar-lo en el seu pensament. És com un acte d'acció-reacció. S'ha d'intentar convèncer a la gent de que hi ha una forma millor de fer les coses del que pensen.

Lucia Morale. Perspectiva sociològica

La seguretat és un tema que està molt present a la vida dels barris, per això és molt pertinent aportar reflexions sobre les diferents dinàmiques que trobem a la societat, model econòmic i social normatiu, com es vinculen amb els temes de seguretat i com podem abordar i pensar solucions que arribin a l'arrel dels problemes.

Què entenem per seguretat: és un concepte ampli i ambigu que pot donar lloc a moltes interpretacions i continguts. Per proposar solucions hem de tenir molt clar de què estem parlant. De què es tracta? De protegir l'Estat o protegir les persones? **Hem de parlar de seguretat de les persones.** No és una obvietat; durant molt temps ha regit el paradigma de protecció de l'Estat i sobretot la idea de la prioritització de l'ordre com a valor gairebé absolut en relació a la seguretat.

Què ha de garantir la seguretat? Que s'ha de fer perquè una persona se senti i estigui segura? Per una banda parlem de seguretat ciutadana - definició del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament:

“proceso de establecer, fortalecer, proteger el orden civil y democrático eliminando las amenazas de violencia en la población permitiendo una coexistencia segura y pacífica. Se le considera un bien público e implica la salvaguarda eficaz de los derechos humanos inherentes a la persona, especialmente el derecho a la vida, la integridad personal, la inviolabilidad del domicilio y la libertad de movimiento. La seguridad ciudadana no trata simplemente de la reducción de los delitos sino de una estrategia exhaustiva y multifacética para mejorar la calidad de vida de la población de una acción comunitaria para prevenir la criminalidad, del acceso a un sistema de justicia eficaz y de una educación que esté basada en los valores, el respeto por la ley y la tolerancia.”

És una definició que s’ha de complementar amb una altra idea: **la incorporació de la resposta a altres violències** i no només les que estan vinculades a la criminalitat, sinó amb unes altres de més estructurals, que estan marcades per altres riscos, generadors també d’inseguretats: precarietat laboral, inseguretat en l’habitatge, la inseguretat sanitària, etc.

Al 1994 les Nacions Unides (ONU) van introduir el concepte de **seguretat humana** per fer referència a totes les condicions que permeten el desenvolupament d’una vida digna i són imprescindibles per a una societat segura. Aquesta incorporació és important perquè hi ha una relació entre cobrir aquestes necessitats, tenir una vida digna i en condicions d’igualtat amb la seguretat que suposa també menys violència.

No es tracta de fer una relació directa entre pobresa i delictes. Però **la garantia dels elements essencials per desenvolupar una vida digna ajuden a la reducció de les violències**. Exemple que explica com el servei públic pot garantir aquestes necessitats bàsiques: territoris d’Amèrica Llatina on el narcotràfic ha ocupat el territori perquè dona els serveis públics que no dona l’Estat. Construeix una escola, construeix un hospital, posa llum, etc. Això genera un cert nivell d’acceptació per part de la població que no té interès en denunciar i s’acostuma a viure amb això, malgrat els alts nivells de violència. És una experiència límit que ens ajuda a veure la importància de conservar i mantenir els serveis públics.

No existeix la seguretat si l’entendem com absència total de violència. Sempre hi ha algun nivell de violència. Això no vol dir que no hàgim de treballar per erradicar-la. Però hem de ser conscients de que les relacions humanes ens aboquen sovint a la violència, tot i que cal reconèixer que no estem en el moment més violent de la història de la humanitat. Hem de ser conscients que, en termes històrics i globals, hem anat millorant. Així doncs, **les persones estan en el centre de la seguretat, i hem de valorar totes les violències més enllà de les directes**.

Quines són les persones que tenen dret a aquesta seguretat? La seguretat és un dret de totes les persones i així es recull normativament. Però hi ha accions o polítiques que no sempre es preocupen de totes les persones de la mateixa manera. Hem de reconèixer la diversitat d'éssers humans que conformem la societat i **contemplar un model que no deixi a ningú fora**, que no prioritzi la seguretat d'un grup per sobre d'un altre. Quina seguretat necessiten les dones? I el col·lectiu LGTBI? I els infants? I les persones grans? I les persones migrades? Hem de tenir-les en compte aquestes preguntes quan pensem en quins problemes volem abordar i des de quina perspectiva.

En navegar per aquesta diversitat, trobem situacions com la de VOX fent un plantejament d'expulsió generalitzada de tots els menors que tenim a Catalunya, justificant-ho perquè als centres penitenciaris de menors hi ha una majoria d'estrangers. El seu raonament és que si tenim menors a un centre de menors, és perquè els menors estrangers delinqueixen més i per tant han de tornar al seu país, alimentant un discurs xenòfob, identitari i establint com a enemic a tot aquest col·lectiu.

Quan parlem de seguretat és important tenir una mirada crítica i veure què hi ha darrere d'aquesta afirmació. És objectiu que el número de menors estrangers que hi ha als centres penitenciaris és major, però ens hem de preguntar si això no evidencia de cal revisar el sistema d'acollida, perquè l'Estat té una obligació internacional de garantir els drets dels menors, per donar les mateixes oportunitats als que van néixer aquí que als que van néixer fora. Potser quan hi ha un delictes és més fàcil per a la víctima identificar una persona que té un color de pell o trets físics diferents als de la majoria. També és una realitat que la justícia té un criteri diferent, i per exemple, restringeix més la llibertat a les persones estrangeres o les que no tenen arrelament al territori. Els impactes del sistema són diferents segons qui sigui la persona. Per tant, que hi hagi més menors en un centre no necessàriament vol dir que aquí tenim el problema i que la solució serà l'expulsió en massa.

En abordar les tipologies i causes del problema és important **diferenciar temes de seguretat ciutadana i temes de convivència**. Els conflictes de convivència en general no són situacions que puguin posar en risc la integritat física i la vida de les persones. Són conflictes que tenim pel fet de viure en societat: com distribuïm l'espai públic, entre nens que volen jugar a pilota i persones grans que volen jugar a la plaça, horaris de prioritjació per a l'oci nocturn, relacions amb el veïnat de l'escala, què fer amb el gos quan sortim a passejar. A vegades hi ha situacions

de violència i inseguretat que tenen impacte en la convivència. I a la inversa, un tema de convivència que impacta en la sensació de seguretat de la ciutadania.

Exemple: 2016. Un grup de la comunitat musulmana volia obrir una mesquita a Nou Barris, a Barcelona. Ràpidament va generar rebuig per part d'una part de la ciutadania de l'escala, perquè s'anava a ubicar en un carrer petit i pensaven que generaria problemes de convivència i dificultaria la seva tranquil·litat. Van començar un procés de queixa. Des de l'administració es va dir que tenien dret a tenir la mesquita. Es van iniciar manifestacions diàries durant més d'un any i va intervenir un sector d'una organització d'extrema dreta (que no era ni de Barcelona) amb un discurs xenòfob i amb actuacions força violentes.

Tot el que estaven fent es podia considerar una vulneració de l'ordenança de convivència, però es veia amb la policia que, només posant multes, no es guanyaria res. Hi havia un neguit, una preocupació i no es podia resoldre intervenint-hi directament.

El servei municipal de gestió de conflictes va anar parlant amb els veïns, casa per casa. Hi havia gent que estava d'acord amb obrir la mesquita, però havent-hi un rebuig tan gran no volia defensar-ho explícitament. Hi havia veïns amb posicions molt dures. D'altres que tenien por. Tot plegat està relacionat amb el prejudici que connecta terrorisme i comunitat islàmica.

24

Un cop es va obrir la mesquita, la població va aprofitar l'espai per al coneixement mutu, i la comunitat islàmica va explicar a la resta de veïns i veïnes qui eren i com era la seva religió. Es va fer un acte amb una jornada de portes obertes a la mesquita. Mai més ha hagut cap queixa. La primera queixa era per soroll, però quan rascaves veies que no tenia fonament. Primer hem de tenir informació clara i anar a l'arrel de les coses. També hi ha situacions que es poden prestar a interessos específics, com és el cas dels grups d'extrema dreta.

La importància de la seguretat subjectiva. Quan parlem de seguretat objectiva: ens referim a que hi ha un fet concret que genera una situació de violència i inseguretat. També podem parlar d'una percepció de seguretat. Aquesta percepció subjectiva té a veure amb molts factors.

Els reclams i discursos sobre inseguretat moltes vegades no es corresponen necessàriament amb períodes històrics que siguin més violents o amb taxes més altes de criminalitat. En el detall, les dades ens mostren que moltes vegades allà on la gent té més sensació d'inseguretat no necessàriament es correspon amb llocs on es cometin més delictes. Hi ha altres elements

que condicionen aquesta percepció. A Barcelona en una enquesta, quan es preguntava per la causa d'inseguretat, una de les respostes habituals era: molta immigració. Quines són les causes d'aquesta percepció? **La xarxa comunitària i el paper col·lectiu és molt important per generar processos de canvi de percepció.**

Aquesta percepció també té a veure amb la sensació de la pròpia persona. A Barcelona 7 de cada 10 dones modifiquen els seus hàbits de transport a la nit per tenir por. Com pensem les nostres ciutats i dissenyem l'espai públic? Com podem incorporar elements que redueixin aquesta sensació d'inseguretat? Aquest sentiment se sustenta en un risc real.

També hi ha persones racialitzades que se senten insegures de transitar per alguns barris a causa de les inspeccions policials pel seu aspecte físic. Es pot debatre sobre què genera aquestes identifications. Quan alguna persona coincideix amb les característiques físiques d'una altra que ha de passar per inspecció policial, segurament s'està trobant sovint en situacions com aquesta sense justificació. El veïnatge aquí té un paper clau, en definir conjuntament com utilitzem l'espai públic, la soledat incrementa la sensació d'inseguretat.

Propostes concretes: Per una banda hi ha una necessitat més global que surt de les polítiques de seguretat ciutadana relacionada amb la garantia de necessitats bàsiques estructurals perquè té un impacte sobre diferents tipus de violència i també sobre la sensació d'inseguretat. **Cal dissenyar polítiques públiques que redueixin la desigualtat.** Això no és feina policial. És igual o més important que la feina policial.

Hem de repensar les nostres respostes davant la violència i el delictes. La nostra societat tendeix a ser molt punitiva. Si algú ha fet una cosa malament volem que sigui castigat. S'han d'assumir responsabilitats pels actes comesos, però hauríem de potenciar una justícia més restaurativa, que apliqui mecanismes alternatius a la sanció, mesures preventives que funcionen més a mig i llarg termini. Exemple: l'empresonament no redueix la violència (cas dels Estats Units) o pagar multes és una gran complicació per a una persona vulnerable. Amb una multa pendent no pots accedir a una ajuda social. Podem pensar que la mesura és igualitària per tothom, però en realitat no ho és tant.

Per tant **cal educar-nos en una manera diferent de fer front a les violències:** respostes alternatives, mesures educatives. Les tasques comunitàries poden tenir un impacte molt més gran en el canvi de conductes. Quin paper assignem a aquestes respostes? (a la mediació? a la gestió negociada?) Com ens eduquem com a societat per tolerar la dissidència? Cal treballar

en integrar la resposta de la societat amb l'administració. Sempre es parla molt de **participació ciutadana**, però el sector que participa és reduït. Hem d'aconseguir ampliar aquesta participació. Les xarxes i entitats que tenen aquesta condició i capacitat de vinculació amb l'administració també han de possibilitar i donar veu a altres sectors. Des de la societat podem contribuir d'aquesta manera.

Què pensen els joves sobre el botellot? Per fer política s'ha de parlar amb els joves, perquè hi ha un dret al descans, però també hi ha un dret a l'oci. Com trobem solucions que puguin equilibrar aquestes necessitats i aquests drets diferents? No podem escoltar només a una part. Hem de superar aquest primer nivell de posar queixes a l'administració i pensar com podem avançar cap a les propostes per a les solucions. **L'administració ha de posar solucions, però la ciutadania ens hem de comprometre molt més en pensar com volem que sigui la nostra societat, la nostra vida, el nostre barri.**

Per part de l'administració ens cal **ampliar molt més els actors que participen i que la resposta no sigui només policial**, perquè la policia fa intervencions que són importants, però no té la capacitat de resoldre els problemes, especialment si són de convivència. Calen altres professionals (servei de gestió de conflictes, serveis socials, etc.) que no estiguin subordinats al treball policial, sinó que puguin treballar a part en la cerca de respostes. Es corre el risc de "policialitzar" els problemes socials. Per molt propera que sigui la policia, per les seves competències i eines no té capacitat de resoldre una problemàtica. Això genera més frustració a la policia i a la ciutadania. Hem de començar a obrir els espais a altres mirades.

26

Torn de comentaris i preguntes

Pregunta: Se ha dicho que la violencia en España está a años luz de la de Centroamérica, pero la violencia ha empezado a llegar a España. Expone preocupación por los conflictos entre bandas, creciente en España. La experiencia de su asociación de vecinos le han solicitado dar una charla a los padres de familia para transmitir a los padres para la promoción de medidas frente este problema.

Resposta: No se ha dicho que no haya violencia, pero proporcionalmente es mucho menor, y la red o entramado también. Es importante la formación como personas, y el sistema educativo también, para aprender a gestionar el conflicto de otra manera. La escuela puede tener un papel fundamental en esta construcción también.

Pregunta: Problemes que es detecten des de les AAVV - ocupació, manca de control d'aquestes ocupacions, manca de recursos i inversió en el barri per fer-lo agradable i generant-se degradació, segregació perquè a l'escola pública va molta gent nouvinguda, població diversa, enfrontaments per problemes de convivència i d'ús de l'espai públic, augment de la violència. Cal que l'administració inverteixi.

Pregunta: Reivindicació de l'assignatura d'ètica i valors, que ens forma en la democràcia i representa una oportunitat emancipatòria per a nens i nenes que potser venen d'una situació de vulnerabilitat. Davant del problema d'absentisme escolar, que està força instaurat en comunitats com la gitana, o afectat també per barreres d'idioma, cal incloure en l'agenda política la cerca de solucions per tenir una convivència pacífica i garantir drets fonamentals com l'educació. Perquè quan es parla de defensa es desestima la defensa cap enfora com si la responsabilitat de l'Estat fos més interna?

Pregunta: Si és tan important aquesta seguretat subjectiva, aquesta sensació particular però també col·lectiva, perquè els mitjans de comunicació, les administracions, escoles... no posen tant èmfasi en les solucions trobades i els fets positius, i en canvi posen l'accent en el problema. El problema passa sempre per davant. El problema és el que ven. Moltes vegades trobem solucions, però no utilitzem aquest mitjà per generar seguretat subjectiva. Que la gent a partir de conèixer les solucions vagi veient les parts positives. A vegades el desconeixement crea les pors. Si nosaltres coneixem als veïns i les veïnes i veiem els problemes que tenen serà més fàcil trobar solucions.

Pregunta: L'educació sobre la violència. Hi ha una percepció de la violència que no és correcta, potser perquè no l'entendem, per estigmes i prejudicis. Exemple: la xarxa antirumors a Barcelona, que va ser una eina per començar a establir aquesta percepció de l'altre i el concepte que tenim de nosaltres mateixos i a més a crear comunitat. Exemple: Una població de Colòmbia que vivia d'un càrtel de la droga. Va canviar la percepció sobre la violència i la població es va aixecar, fent fora al càrtel. El procés educatiu i el treball en xarxa comunitari per fer front a la violència.

Pregunta: Treball amb adolescents per conèixer què en pensen del barri, sortides al barri a diferents horaris per veure com canvia la percepció de seguretat. () Creus que seria una solució estratègica millorar la qualitat de vida dels barris?

Pregunta: Els discursos sobre la seguretat i inseguretat són performatius. (exemple mesquita Nou Barris). Una persona d'extrema dreta de Sabadell estava en aquests grups. Ho tenim a prop. Què podem fer per millorar la sensació de seguretat en casos com aquest?

Respostes:

En els barris deprimits cal que l'administració intervingui. La configuració de l'espai físic també condiona com ens relacionem i incideix en la seguretat. La responsabilitat és de l'administració i la ciutadania pot reclamar que es posin els recursos de manera equitativa. És important que hi hagi espai per garantir la relació comunitària. Sobre l'ús de l'espai públic, a vegades també tenim mirades o percepcions del seu ús diferents, i hem de poder empatitzar amb gent que potser té una manera diferent d'utilitzar l'espai públic. Hem d'aprendre tots i totes com a societat. Si anem creant compartiments estancs és difícil conèixer-nos. Hi ha d'haver un exercici de les dues bandes. L'educació en valors reforça això. L'educació pública garanteix oportunitats igualitàries.

Sobre la defensa: inicialment la defensa era l'Estat cap a enfora i cap a endins. Això ha anat canviant. Per una banda hi ha la defensa de l'Estat (defensar les fronteres). I per altra banda hi ha la seguretat de la gent que viu al territori, de la que es parla avui. No ha de pensar-se com a seguretat de l'Estat però part d'aquest origen encara el tenim. Quan tenim un delictes que és de difamació a la Corona, no és per protegir cap persona, sinó una institució d'aquesta branca inicial que posava en el centre l'Estat. Encara ens queda per aconseguir que la seguretat interna es pensi per a les persones.

El tema de la construcció del discurs i de com fàcilment parlem del que està malament. Als mitjans de comunicació no funciona vendre bones notícies. Hi ha morbositat. Cal ser crítics. Però això ven. Com a societat podem tenir un rol molt més actiu en construir un discurs que sigui de pau, de coexistència, de ressaltar les coses bones, de prevenció. És difícil posar el focus en el que surt bé quan parlem de prevenció, perquè a vegades es veu a mitjà llarg termini l'efecte. Podem treballar molt més en aquest relat positiu. La xarxa antirumors continua existint. L'administració treballa amb la xarxa veïnal i les entitats. És molt important fer actes com aquest ja que aporta experiències positives i dona la sensació de que hi ha esperança i podem aprendre a construir altres discursos i conèixer altres realitats.

Parar el feixisme també és una responsabilitat col·lectiva. En molts llocs ha deixat de ser el terrorisme islàmic el principal problema, i és el feixisme i l'extrema dreta. És delicat. Hem de desconfiar de tirar la culpa a la gent només per ser d'un col·lectiu. Això tendeix a engrandir el conflicte. Cal treballar per generar xarxa comunitària per evitar aquests discursos tòxics.

El disseny ambiental és una de les solucions que contribueix a la millora de la convivència i de la seguretat. És molt important, no sé si la solució estratègica, perquè no hi ha una única eina que ho pugui resoldre tot. Garantir la qualitat de vida s'ha de complementar amb altres solucions. És part de les solucions que podem trobar.

Grups de debat

Després de les ponències la segona part de la jornada va consistir en la realització d'uns grups de treball on les persones assistents es van distribuir per copsar en primer lloc què entenem per seguretat, responent a les qüestions següents:

Què és per a tu la seguretat? Què et fa sentir insegura? (robatoris, violència, agressions, espais poc il·luminats, la salut, arribar a final de mes, pèrdua de drets, sentir-te sola...)

El resum de les respostes es pot trobar en aquest quadre:

Seguretat	Inseguretat
Amplitud del concepte, inclou molts àmbits de la vida	La inseguretat de trobar-se la casa ocupada.
Seguretat alimentària	No ser atès a la seguretat social o esperes llargues
Més enllà de la policia, que ostenta l'ús de la força per part de l'estat. La policia és un actor més.	Pors artificials (lentitud en l'atenció mèdica, trobar la casa ocupada, per exemple) que ens fan cercar alternatives econòmicament més cares. Es genera un negoci.
Seguretat mediambiental	Les empreses de seguretat no venen seguretat, sinó inseguretat.
Concepte transversal i interseccional que implica a molts actors: policia, veïnat, escola, ús de l'espai públic, etc.	La salut es ressent d'una manca de seguretat del sistema de salut.
La seguretat ens implica a tots.	En situacions en les que temps enrere et senties segur d'intervenir per afavorir el benestar a la via pública, ara t'ho penses més. Manca de policia de proximitat.
Tothom ha de participar d'afavorir la seguretat.	*Com més amunt més inseguretat. Per exemple: en casos de violència de gènere genera inseguretat que pugui haver reincidència complida la pena.

Component de control per afavorir la seguretat.	L'absència d'empatia ens fa sentir insegurs.
Requereix conscienciació per intervenir, per exemple en situacions de discriminació o violència masclista a l'espai públic.	En una "cultura violenta" un temor dels pares i mestres és el bullying, que un fill pugui exercir-lo o ser objecte d'aquesta pressió.
Absència de situacions d'estrès per no arribar a final de mes o no poder pagar les factures, suposen una amenaça per a la persona .	Manca de professionals per atendre els problemes del bullying abans d'arribar a la policia.
La seguretat en diferents estadis de baix a dalt: en les activitats quotidianes, a la comunitat de veïns, al carrer, etc. S'hauria d'assegurar a tots els nivells*	La manca d'educació sexual genera temor
La seguretat i la llibertat estan estretament relacionades. Llibertat de poder gaudir de tots els teus drets.	La violència ideològica: vulneració de drets fonamentals, a partir del foment de l'odi de l'altre culpant als altres dels problemes de la via cívica identificant-lo amb un grup (gitano, feminista, home blanc, latino).
Ajuda i recolzament mutu.	La guerra d'Ucraïna genera malestar i por, enfront el perill de que l'estat hagi d'intervenir, per qüestions de matèria prima. Inseguretat davant les decisions del govern, respecte a la informació periodística, a nivell farmacèutic.
Empatia: posar-se en el lloc de les persones que es senten amenaçades per contribuir a la seguretat.	Seguretat de l'Estat i de la democràcia capitalista vs. Seguretat de la població.
Seguretat sanitària	Els perills de les noves tecnologies i les xarxes socials en les noves generacions, i cada vegada en una edat més primerenca.
Seguretat viària	La incomprensió i desconfiança de la joventut en la democràcia. Hi ha una distància experiencial respecte al que han viscut

	generacions anteriors que van viure el franquisme.
Seguretat sexual: educació sexual en l'adolescència	Els perills dels mitjans de comunicació: informació i desinformació.
La solidaritat dels que considerem iguals ens dona seguretat en situacions de dificultat, també acudim a les assegurances privades. Però el municipi, la comunitat i l'Estat hauria de cobrir aquestes necessitats. Seguretat per una banda (no tots amb les mateixes condicions de partida), inseguretat per l'altra).	
La prevenció i l'educació contribueix a la seguretat.	

En síntesi podríem dir que la percepció de la seguretat que es planteja als grups, potser condicionada per la mirada que s'ha ofert des de les ponències, supera la simple perspectiva policial o de repressió de la delinqüència. Apareixen altres elements que produeixen inseguretat i que no estan relacionats amb la comissió de delictes.

32

Després de treballar aquesta primera pregunta, els grups van intentar proposar algunes solucions a aquest problema.

Propostes

- Cal més transparència per conèixer els criteris de prioritització en qüestions de seguretat dels pressupostos municipals, de la Generalitat i de l'Estat.
- Necessitem més professionals de la mediació, així com antropòlegs, sociòlegs, i altres professionals socials per atendre transversalment.
- Invertir en cultura.
- Invertir en policia de proximitat.
- Prevenció:
- Educació: educació crítica i en valors des de la infància.
- Fer polítiques sobre l'entorn com un context educatiu.

- Fomentar campanyes als mitjans de comunicació que sensibilitzin sobre temàtiques que contribueixin a la prevenció de situacions d'inseguretat.
- Facilitar i universalitzar l'accés i creació cultural.
- Increment per cinc del cos d'inspecció tècnica sanitària, oposicions, recursos alimentaris, consum, pressupostos, etc... per tal de garantir certa seguretat en totes les àrees.

Taula rodona: reptes per millorar la seguretat de les ciutats

La jornada finalitzà amb una Taula rodona en la que participaren:

- Josep Lluís Trapero Álvarez, major dels Mossos d'Esquadra
- Joan Antoni Quesada Sánchez, intendent major cap de la Policia Municipal de Sabadell
- Eva Abellan Costa, síndica municipal de greuges de Sabadell
- Shaila Villar García, membre del secretariat de la Federació d'Associacions Veïnals de Sabadell (FAVS)

Aquestes persones havien de respondre les qüestions següents:

1. Com es fa efectiva l'autoritat democràtica per reduir les circumstàncies i els fets que provoquen inseguretat.
2. Quines respostes ofereix el sistema democràtic per lluitar contra les causes de la inseguretat. i perseguir les persones infractores que fan créixer aquest sentiment. Estratègies policials de relació amb la comunitat.
3. Està en perill la democràcia davant les veus que demanen "mà dura" encara que sigui sense respectar els drets fonamentals de les persones?

Per fer un text útil hem agrupat les intervencions per matèries o temes que han aparegut durant la sessió. No fem un trasllat literal de cada aportació en format d'acta per facilitar la lectura.

Òbviament, malgrat la voluntat de l'organització de formular unes preguntes concretes, la llibertat de cada intervingent ha posat l'accent en allò que considerava més interessant que tot seguit presentem de manera sintètica. Tot i així hem assenyalat en cursiva expressions literals que ens han semblat rellevants. Cal dir que, per coherència amb aquest informe, hem traduït al català les aportacions fetes en castellà.

Sobre el concepte de seguretat.

Hi ha un consens generalitzat en que cal relativitzar aquest concepte, perquè amb aquesta paraula es volen dir coses molt diferents.

La primera afirmació, bastant consensuada fou que la seguretat és un concepte relatiu ens sentim segurs o insegurs en relació a alguna cosa. Per això, no és només un tema policial, sinó més ampli. Una persona de les intervinents va fer referència (i un cert reconeixement) a les ponències del matí dient *“això de la seguretat és un tema més ampli i més complicat, ho hem après avui”*.

S’ha d’introduir el concepte, també aparegut al matí, de seguretat humana que té en compte altres aspectes com: alimentació adequada, situació econòmica (arribar a finals de mes), accés a l’habitatge, sanitat, etc.

Entren en joc altres agents socials, a més de la policia, amb els que cal treballar. Una expressió concreta ho fixa de manera clara: *“Una cosa és la policia, actors de la seguretat i una altra cosa és la seguretat, per exemple alimentaria salut laboral, econòmica..”*

En aquest sentit també s’aborda que la seguretat té un component objectiu i un altre de subjectiu. La percepció importa, el sentiment d’inseguretat és personal; cada individu ho veu de manera diferent.

Però com es pot analitzar què sent la gent? Hi ha mitjans per obtenir informació i comprovar que el sentiment d’inseguretat no es fonamenta només en el nombre de delictes, sinó que entren altres factors: il·luminació dels carrers, incivisme, alguns bars a l’hora del tancament... Tot això afecta el nostre entorn.

Quan s’interpel·la el sentiment de la por, es posa en risc la democràcia. Apareix una radicalització dels discursos, es publiquen titulars sobre coses extremes (les que més poden ser venudes) que poden incrementar la sensació d’inseguretat. Però, també de manera consensuada entre les persones de la Taula, les nostres societats son bastant segures. Tot i senyalar problemes recurrents el nivell de seguretat és mol alt i els problemes als quals ens enfrontem no són molt greus.

Certament, hi ha problemes estructurals però, en ocasions, sembla que hi ha una voluntat de maximitzar els problemes per generar determinades dinàmiques.

Seguretat i democràcia.

Es debat amb una certa intensitat sobre el títol del Fòrum indicant que podria provocar certa confusió perquè no es poden contraposar democràcia i seguretat. Tanmateix, l'organització precisa que el títol "Democràcia versus seguretat?" conté un interrogant, no és una afirmació.

Perquè la seguretat no pot anar en contra de la democràcia, "*molta gent treballem exactament pel contrari*". Hi ha més actes a favor de la democràcia que en contra.

L'acte més clar de democràcia és anar a votar. Difícilment podríem parlar d'Estat democràtic si no es poguessin fer les eleccions de manera que la gent se senti tranquil·la quan va a votar, sense coacció. I qui ho garanteix, en bona part, són els cossos policials. Hi ha un consens total en que no es pot -no s'ha de contraposar democràcia i seguretat, sinó que s'han d'equilibrar drets i llibertats.

La seguretat pública és un dels elements més importants de la política social, perquè si no la tens no pots exercir els teus drets i llibertats, no podràs sortir ni de dia ni de nit. I si tens por, la qüestió psicològica et fa separar-te de la gent. La seguretat ha de ser pública i qui la vulgui privada l'hauria de pagar pel seu compte.

Hi ha amenaces, però es planteja si la sensació d'inseguretat empara un discurs populista que va en contra de les institucions i la democràcia. La inseguretat s'utilitza molt, tot i que amb una mirada molt limitada; hi ha una certa voluntat de generar por a fi d'aconseguir rendiments econòmics.

Hi ha altres drets i llibertats i altres compromisos de democràcia que també afavoreixen la inseguretat com són: la corrupció, no resoldre els problemes de la gent, debilitació de l'ascensor social (és molt difícil ara). "*Quan no fem prou bé les coses des de les institucions pot créixer el populisme*".

La seguretat en democràcia és diferent a la dictadura. En democràcia pots gaudir de tots els drets i llibertats. En la dictadura, la seguretat està enfocada a la seguretat de l'Estat. És més, hi ha delictes (amb el franquisme es va poder comprovar) més relacionats amb la moralitat i no amb béns jurídics mereixedors de protecció, com per exemple l'adulteri, que castigava penalment la dona que tenia relacions sexuals amb un home que no fos el marit.

Ara, en democràcia, el dret de manifestació es fonamental i mereix protecció, el dret a la llibertat i la seguretat, també.

El negoci de la seguretat privada

Hem dit que la seguretat és més que un dret, és la garantia d'altres drets: llibertat de moviments, d'expressió, de la propietat, de l'habitatge, de la integritat física...

La seguretat privada mou més de 1.000 milions d'euros anuals i trasllada a la ciutadania la idea que per tenir una millor o més "segura seguretat" cal pagar-la.

És a dir, té dret a la seguretat qui se la pot pagar, no es considera un dret ciutadà. La por i la inseguretat no són bones companyies i poden atemptar contra les llibertats públiques.

Per fer créixer el negoci de la seguretat se necessita que augmenti la sensació d'inseguretat.

Seguretat, civisme, convivència... (no només delictes)

Es fa necessari diferenciar alguns conceptes relacionats amb la seguretat: civisme, convivència, risc, violència, víctima, por, percepció d'inseguretat, infraccions penals o administratives. El civisme i els problemes de convivència a les comunitats no són el mateix que la violència sobre una persona, la víctima d'un delicte. El risc, la sensació d'inseguretat, les infraccions administratives són també una altra cosa. No es poden confondre i no es poden barrejar. Ja que, cas contrari, estarem descarregant sobre la policia la resolució de totes aquestes situacions, la qual cosa portarà a desembocar en un fracàs o desconfiança cap als cossos de seguretat.

Sovint, la gent se sent insegura però no per la comissió (o risc de comissió) de delictes, i això pot confondre a la policia qui no pot planejar bé les seves actuacions. Quan intervé la policia on no ha d'intervenir, no es resol el problema. Cal fer una bona diagnosi per encaminar bé els serveis i els recursos.

"La policia treballa els efectes, normalment no treballa les causes". Les causes poden ser múltiples, socials, econòmiques, etc.

Cal identificar el problema que no sempre és policial i consensuar amb les comunitats quin és el seu abast per després treballar-ho, si és un tema policial, per contenir o reduir. Se necessiten altres recursos, altres cossos de seguretat i cercar suports econòmics.

La policia ha de treballar des de la proximitat empàtica amb els elements emocionals, veure-li la cara a la gent, preguntar-li que li passa, com es troba. Conèixer el seu estat emocional ajuda a la policia a treballar millor. És important saber què ha passat per identificar el problema i sobretot saber com és troba la persona en concret, com li afecten les coses, per exemple si és un acte de violència o un tema patrimonial. Si et roben el mòbil, el patiment emocional és molt gran perquè hi ha les fotos de la família i s'ha de detectar i tenir la sensibilitat d'acostar-nos a la persona per donar-li al seu problema la mateixa importància que té per a ella.

L'ocupació de pisos també genera problemes i tensions que no són fàcils de resoldre. Robatoris a interiors de domicili, botellots, violència sexual... generen molta por a la resta de persones. Cal cercar un consens per veure com es poden abordar les conductes incíviques. No totes són delictives i necessiten un tractament específic per trobar vies de solució. Hem de recordar que, per exemple, abans podies anar d'acampada i ara, no. On van els joves, doncs? Tenen ganes de viure en comunitat. Les conductes incíviques són minoritàries i requereix que hagin recursos públics per recollir les escombraries i netejar. No podem anar a la situació en la que tot està prohibit.

La policia esta molt implicada en la repressió del delicte, i no es treballa en la resolució del conflicte privat, de l'incivisme, que s'hauria de tractar quan comença a aparèixer amb mitjans no estrictament policials.

Hi ha una gran diferència entre la seguretat pública i els problemes de convivència i hem de ser capaços de sortir dels discursos radicalitzats. S'ha de saber distingit la seguretat dels problemes de convivència que s'han de resoldre amb altres dinàmiques, altres recursos. I sobretot, no relacionar la pobresa amb la inseguretat. No és cert que la inseguretat sigui només a determinats barris.

S'ha d'universalitzar la sensació de seguretat en el sentit que arribi a tot tipus de persones. Una persona invident s'ha de sentir segura quan camina pel carrer i vol travessar la calçada, Cal estendre la sensació de seguretat a tots els sectors de la població que tenen singularitats específiques.

Com millorar la seguretat real i la percepció de seguretat?

Hi ha funcions policials molt diverses i algunes s'han de fer de manera diferent. El Mosso de patrulla té molt interioritzada la tasca de proximitat. Però la policia de proximitat és una altra cosa.

La policia de proximitat, més lligada al barri, al carrer, separada de la policia preventiva que ajuda al ciutadà, que l'escolta per conèixer la seva realitat...

Tanmateix, no s'haurien de confondre temes. Una cosa és la relació amb la ciutadania que ha de ser de proximitat, una altra la policia de proximitat, i una altra és la policia que s'ajusta al territori i ha de tenir recursos y una organització que li recolzi (com reforços o la intel·ligència policial quan hi ha problemàtiques).

Tenir una policia fixa de territori té costos. La seguretat des del punt de vista policial és cara. Una cosa és la proximitat i una altra les relacions amb la ciutadania. Hi ha dificultats per desplegar la policia de proximitat. El voluntariat és important per donar suport a la persona, no per fer funcions policials. Crear alguna estructura de suport amb la policia. Hi ha diferents formules i la política determinarà la prioritat.

Quan el policia surt de l'Escola (de Policia) necessita un temps d'aclimatació i per això durant un temps hi ha més reacció que proximitat i després ho canviem. Aprenen que és més important la proximitat i no la reacció.

“Els polícies som fills de les comunitats on vivim i hauríem d'intervenir allà on es formen les persones, les escoles, és important l'educació”, És particularment important en la lluita contra la violència de gènere i en els delictes relacionats amb les noves tecnologies. I cal veure que cada cop hi ha moltes més coses que poden generar problemes amb la convivència. Tot el treball amb la comunitat jove i que la policia els pugi ajudar en el respecte a la natura, als altres...

A la cerca de la corresponsabilitat ciutadana

“Hi ha més sentit comú entre la gent que entre els que tenen responsabilitats públiques.”

I per fer bé les coses, primer cal conèixer la realitat, no deixar-nos portar pels corrents que ens diuen com hem de pensar o interpretar les coses que passen. Aquí hi ha molt camí a fer per

aconseguir una millor corresponsabilitat de la ciutadania i la resta d'institucions en l'àmbit de la seguretat.

La ciutadania hauria de conèixer la realitat de la criminalitat, l'administració no és l'única interessada. Les persones haurien de conèixer quins són els fets que estan succeint en el seu entorn, i a partir d'aquí els responsables policials haurien d'explicar què s'està fent i explicar perquè entenem que passa això i treballar les causes que molt sovint no són estrictament policials.

A més de tenir dades s'han d'explicar perquè no estem acostumats a comunicar bé a la ciutadania.

Aquest coneixement de la realitat permetia viure amb més criteri i participar amb més criteri. Juntament amb el concepte corresponsabilitat apareix el concepte "coproducció", entenent-la com la possibilitat que el tercer sector pugui compartir tasques de millora de la seguretat. Es pot treballar des de la sensibilització i la prevenció. Associacions com les veïnals tenen un coneixement social i del territori que pot ajudar a millorar les intervencions. Donant veu també a altres col·lectius que no tenen possibilitat de participar activament, com per exemple les persones migrades.

39

S'indica que com qualsevol servei públic, tots els agents socials involucrats en aquest concepte de seguretat haurien de fer una avaluació de seguiment per saber si s'està fent bé i què es pot millorar.

Innovar la composició de les policies i formes de reclutament

El sistema de reclutament a la policia es el mateix des de fa quaranta o cinquanta anys i la societat ara és molt més rica i s'haurien de trobar noves maneres d'accedir a la funció policial per aprofitar el talent de la gent. Hi ha persones que no tenen interès en entrar però amb la seva especialitat podrien ajudar. La policia s'hauria de poder enriquir amb aquestes persones, conèixer els fenòmens, interpretar-los, entendre perquè passen les coses. Això ajudaria a millorar l'actuació policial, la seva organització i semblar-se més a la societat. Cal ampliar la intel·ligència policial.

"La formació policial del país es fonamenta en la mediació i la proximitat i el respecte profund al ciutadà. Així és la policia del nostre país." L'últim element de l'actuació és la força. Cal trencar

l'esquema que el primer que fa la policia és fer ús de la força. *“Cal canviar la cultura i la percepció que tenim de la policia que encara es del franquisme”.*

Plans de barri, una proposta de la FAVS

La Federació d'Associacions de Veïns de Sabadell, coorganitzadors del Fòrum, presentaren una proposta concreta consistent en al realització de plans de barri en els que haurien d'estar implicades totes les àrees municipals. Recorden que es fa complicat d'executar quan els terminis polítics són curts i es treballa amb el “curtplacisme”, i aquí caldria tenir també terminis mitjans i llargs.

Treballen el concepte de seguretat i també d'altres vinculats a la comunitat, el programa A-Porta (es pot veure al seu web <https://favsabadell.cat/>) pot ser un bon exemple. Es parla amb les persones més afectades directament per eixamplar el coneixement i la intel·ligència col·lectiva. Es trenca la barrera de l'idioma i l'edat i les tecnologies per arribar a més d'un 80% de la població. Es tracta de crear comunitat on abans no hi havia o era molt feble, incorporant altres associacions.

En aquest sentit s'insisteix que la gent, en general, no sap distingir entre Mossos i policia local. S'ha de poder explicar. Cal partir de la comunitat, la policia ha d'estar a prop del barri, fomentant els canals de comunicació.

La Jornada en imatges

